

Bezuidenhoutseweg 60, 2594 AW 's-Gravenhage
Postbus 90525, 2509 LM 's-Gravenhage
Telefoon (070) 3 499 740
E-mailadres: info@vcp.nl
Website: www.vcp.nl

Aan de voorzitter en de leden van de
Vaste Commissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid in de
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Per e-mail aan: cie.szw@tweedekamer.nl

's-Gravenhage, 9 april 2024
NvH/corsp/003

Betreft: VCP-inbreng ten behoeve van het commissiedebat Kinderopvang d.d. 11 april 2024

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie SZW,

De Vakcentrale voor Professionals (VCP) wil u voor het commissiedebat Kinderopvang op donderdag 11 april a.s. een aantal aandachtspunten meegeven.

Vergoot de betaalbaarheid, met name van middeninkomens

Afgelopen vrijdag hebben demissionair ministers Van Gennip van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Dijkgraaf van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) in een Kamerbrief laten weten wat de stand van zaken is met betrekking tot de toekomst van het financieringsstelsel voor de kinderopvang. De VCP deelt het uitgangspunt van het demissionaire kabinet: ouders de meeste zekerheid bieden door een inkomensafhankelijke vergoeding voor werkende ouders, direct uitbetaald aan kinderopvangorganisaties.¹ Vanwege de demissionaire status van het kabinet wordt een uiteindelijke afweging van een nieuw financieringsstelsel en de te maken keuzes daarin overgelaten aan een nieuw kabinet.

De VCP vindt het positief dat er in aanloop naar een nieuw stelsel al veel stappen zijn gezet om het stelsel voor werkende ouders te vereenvoudigen om terugvorderingen te voorkomen. Ook steunt de VCP het voorstel om in aanloop naar een nieuw stelsel verder te werken aan meer zekerheid voor ouders door directe financiering en een andere verantwoordelijkheidsverdeling, wat mogelijk kan fungeren als tussenstap richting de inkomensafhankelijke variant van directe financiering uit het coalitieakkoord. Zoals uit de Kamerbrief blijkt, kan meer zekerheid leiden tot een hogere arbeidsparticipatie.

Dit betekent echter dat de inkomensafhankelijke eigen bijdrage en daarmee de hoge marginale druk voorlopig in stand blijft. De VCP vraagt nadrukkelijk aandacht voor de positie van middeninkomens. Zoals eerder aangegeven is het voor veel ouders teleurstellend dat de stelselherziening kinderopvang eerder al is uitgesteld en nu aan een volgend kabinet wordt overgelaten. Het financieel toegankelijk maken van de kinderopvang en gastouderopvang is voor de VCP een belangrijk punt. Voor veel ouders is de opvang voor kinderen (te) duur, met name voor middeninkomens. Dit kan een belemmering zijn om meer uren opvang af te nemen en meer uren te werken. Netto blijft er vaak te weinig over als een ouder meer gaat werken waardoor andere keuzes worden gemaakt en dat terwijl kinderopvang en gastouderopvang ook een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van kinderen. De VCP roept op om bij de inrichting van directe financiering ook rekening te houden met de betaalbaarheid van met name middeninkomens door deze stapsgewijs te vergroten. De maximale uurprijzen moeten weer in lijn komen met de daadwerkelijke kosten. Daarvoor is een reëel kostprijsonderzoek nodig. De SER heeft dit eerder ook al geadviseerd.² Het deel boven de maximale

¹ Kamerbrief 'Toekomst financieringsstelsel kinderopvang' d.d. 5 april 2024, <https://open.overheid.nl/documenten/5731eab3-0334-48ac-9cb1-2c2d07ef2ef9/file>.

² SER, Een kasrijke start voor alle kinderen, juni 2021.

uurprijs moeten ouders zelf financieren. Bij oplopende kosten wordt een steeds groter deel van de rekening bij ouders neergelegd. Ook in het kinderopvangakkoord vanuit de sector wordt gepleit om de betaalbaarheid te vergroten.³

Zorg voor een toegankelijk stelsel

Door het huidige en toekomstige personeelstekort in de kinderopvang staan de toegankelijkheid en kwaliteit onder druk. Het personeelstekort stabiliseert op dit moment, maar nog steeds hebben veel ouders te maken met lange wachtlijsten.⁴ De VCP ziet dat er stappen worden gezet om de personeelstekorten terug te dringen door de instroom te vergoten, de uitstroom te verkleinen en in te zetten op meer uren werken. Er zal blijvend geïnvesteerd moeten worden om het aanbod op orde te brengen. Het herijken van de maximale uurprijs en goede arbeidsvoorwaarden spelen een belangrijke rol. De VCP roept de minister dan ook op om met de sector in gesprek te blijven om ervoor te zorgen dat personeelstekorten worden teruggedrongen. Ook een nieuw kabinet moet hier stappen op blijven zetten.

De VCP maakt zich daarnaast zorgen over de toegankelijkheid van de gastouderopvang. Naast kinderopvang heeft gastouderopvang een belangrijke functie in het stelsel van dagopvang voor kinderen. Zoals ook in het SER-advies⁵ is vermeld, biedt gastouderopvang flexibiliteit, extra van belang voor ouders die werkzaam zijn in beroepen met flexibele diensten, zoals in de zorg, bij de politie of brandweer, is het kleinschalige opvang en wordt het ook aangeboden in niet-stedelijke regio's waar minder vraag en aanbod van kinderopvang is. De VCP vindt het van belang dat ook de gastouderopvang toegankelijk is voor werknemers. Het aandeel langwachtende ouders is in het derde kwartaal van 2023 gestegen van 7% naar 12%. Het aanbod in de gastouderopvang neemt al jaren af. Om meer zicht te krijgen op de redenen van uitstroom wordt er nu een onderzoek aangekondigd, zodat eventueel gerichte acties genomen kunnen worden. De VCP waarschuwt al lange tijd voor de afname van het aanbod. In de praktijk ziet de VCP dat door steeds meer verplichtingen en hoge legeskosten gastouders zich genoodzaakt zien om te stoppen. Het is positief dat de zorgen worden erkend en de minister bereid is tot acties, maar de VCP maakt zich wel zorgen over het tempo. De urgentie is groot om stappen te ondernemen. Een onderzoek mag er niet toe leiden dat er nu geen stappen worden gezet om het aanbod op orde te brengen. De VCP pleit er dan ook voor om parallel met de sector gastouderopvang in gesprek te gaan en tot maatregelen te komen om verdere uitstroom te voorkomen en het aanbod te vergroten.

Heb aandacht voor de beschikbaarheid en betaalbaarheid van gastouderopvang

De VCP onderstreept het belang van het verhogen van de kwaliteit binnen de gastouderopvang wat met het wetsvoorstel⁶ wordt nagestreefd. De VCP heeft wel een aantal zorgpunten bij dit wetsvoorstel vanwege de gevolgen voor de gastouderopvang en de toegankelijkheid voor ouders. Het wetsvoorstel legt verschillende verplichtingen op ter bevordering van de kwaliteit. Er worden langs drie lijnen verschillende maatregelen genomen, namelijk het versterken van toezicht op gastouders, het verbeteren van de begeleiding van gastouders door gastouderbureaus en professionalisering van gastouders. Zo dient een gastouderbureau te beschikken over een pedagogisch beleidsmedewerker, dient het gastouderbureau per gastouder drie uur coaching te verstrekken, moet de gastouderouder een pedagogisch werkplan opstellen, dient iedere gastouder zeven uur per jaar te besteden aan permanente ontwikkeling, moet er aandacht worden besteed aan het volgen van het kind en volgen er meer extra handelingen uit het wetsvoorstel voor het gastouderbureau en de gastouder.

Gastouderbureaus en gastouders zullen extra kosten moeten maken om aan deze verplichtingen te kunnen voldoen. Om dit te kunnen bekostigen is slechts een verhoging van € 0,21 van de kinderopvangtoeslag (KOT) bepaald. Voor het overige worden gastouders gedwongen om de uurprijs extra te verhogen om dit te kunnen bekostigen. De VCP maakt zich grote zorgen over de gevolgen van dit wetsvoorstel voor de toegankelijkheid en betaalbaarheid voor ouders die gebruik maken van de gastouderopvang. Deze zorgen leven breed gezien de vele reacties op de internetconsultatie. Ook gezien de verdere uitwerking in lagere regelgeving kan nu nog niet gezegd worden wat dit wetsvoorstel precies voor gevolgen gaat hebben voor de gastouderopvang. De VCP pleit er dan ook voor, net als de Raad van State, om de reacties op de internetconsultatie over de concrete gevolgen van het voorstel voor gastouders en gastouderbureaus en de gevolgen voor ouders inzake de beschikbaarheid en betaalbaarheid van de gastouderopvang mee te nemen en het wetsvoorstel zo nodig aan te passen.

³ <https://www.maatschappelijkekinderopvang.nl/wp-content/uploads/2023/11/Ons-Kinderopvangakkoord-versie-1.0-VOOR-PUBLICATIEv2-1.pdf>.

⁴ <https://www.wachttijdenkinderopvang.nl/>.

⁵ SER, Een kasrijke start voor alle kinderen, juni 2021.

⁶ Wetsvoorstel wijziging Wet Kinderopvang in verband met verbetermaatregelen van de gastouderopvang.

Wij verzoeken u bovenstaande punten mee te nemen in het commissiedebat Kinderopvang. Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid de inhoud van deze brief nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping, fluid strokes that form a cursive name.

Nic van Holstein
Voorzitter VCP